

Отже, на підставі дослідження встановлено, що формування ринкової вартості підприємства перебуває під впливом таких чинників: капіталу підприємства, потенціалу підприємства та ринкових чинників. Дослідження впливу чинників на ринкову вартість підприємства дасть змогу розробити методику оцінювання вимірювання дії цих чинників та сформулювати на цій основі правила для ефективного управління нею.

Літератури

1. **Гречан А.П.** Умови ефективного використання інтелектуального капіталу / А.П. Гречан // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 1. – С. 12-18.
2. **Запасна Л.С.** Формування ринкової вартості корпорації / Л.С. Запасна // Економіка. Менеджмент. Підприємництво : зб. наук. пр. СХУ ім. В. Даля. – 2005. – Вип. 14, ч. II. – С. 76-83.
3. **Запасна Л.С.** Фактори формування ринкової вартості корпорації / Л.С. Запасна // III Міжнар. наук.-практ. конф. студ., асп. і молод. науковців, 2006 р., 18-19 трав., Луцьк: [тези доп.]. – Луцьк: Вежа, 2006. – Т. 1. – 468 с.
4. **Колос І.В.** Обґрунтування ключових чинників вартості підприємства / І.В. Колос // Економіка та держава. – 2006. – № 11. – С. 30-32.
5. **Круш П.В.** Управління вартістю підприємств / П.В. Круш, С.В. Поліщук // Маркетинг в Україні. – 2003. – № 4. – С. 16-19.
6. **Мендрул О.Г.** Управління вартістю підприємства : монографія / О.Г. Мендрул. – К. : Вид-во КНЕУ, 2002. – 272 с.
7. **Уолш К.** Ключевые показатели менеджмента. Как анализировать и контролировать данные, определяющие стоимость компании : пер. с англ. / К. Уолш. – М. : Изд-во Дело, 2000. – 360 с.
8. **Хачатурян Ф.** Повышение стоимости участия акционеров: оптимальные модели управления / Ф. Хачатурян // Welcome. – 2000. – № 2. – С. 5-15.

Гринкевич С.С., Оныськив И.И. Управление рыночной стоимостью предприятия

Отражен вопрос анализа факторов, которые влияют на формирование стоимости предприятия из позиции разных ученых, определенно основные факторы формирования рыночной стоимости предприятия, предложен коэффициент чувствительности стоимости объекта, исследовано показатели, которые характеризуют влияние производственно-финансовых возможностей на формирование рыночной стоимости предприятия. На основании исследования предложена и обоснована новая позиция относительно управления рыночной стоимости предприятия.

Grynkevych S.C., Onyskiv I.I. Management of enterprise market value

The question of analysis of factors which influence on forming of cost of enterprise from position of different scientists is reflected in the article, certainly basic factors of forming of market value of enterprise, the coefficient of sensitiveness of cost of object is offered, explored indexes which characterize influence of production-financial possibilities on forming of market value of enterprise. On the basis of the conducted research it is offered and grounded new position in relation to the management of market value of enterprise.

УДК 338:658

Асист. В.А. Гришко – НУ "Львівська політехніка"

ДОСЛІДЖЕННЯ ЧИННИКІВ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Виконано групування чинників інвестиційно-інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств. Сформовано систему показників кількісного оцінювання цих чинників. Побудовано загальну послідовність процесу дослідження чинників,

які зумовлюють поточний рівень інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств. Розроблено методичний підхід до аналізування міри впливу показників, які характеризують чинники інвестиційно-інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств, на рівень цього потенціалу.

Ключові слова: інвестиції, інновації, потенціал підприємства, чинники впливу, машинобудівні підприємства.

Вступ. Серед галузей економіки, які потребують розроблення та реалізації широкомасштабної програми інвестиційно-інноваційної діяльності, важливе місце належить машинобудуванню. Здійснення такої програми потребує, з-поміж іншого, побудови дієвого механізму управління інвестиційно-інноваційним потенціалом машинобудівних підприємств.

Неодмінною передумовою ефективного управління інвестиційно-інноваційним потенціалом підприємств є обґрунтоване оцінювання його рівня. Таке оцінювання повинно враховувати усі існуючі на підприємствах резерви щодо збільшення обсягів інвестицій у їх розвиток та можливості випуску ними інноваційних видів продукції.

Наявність багатьох чинників, які прямо чи опосередковано визначають рівень інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств, зумовлює потребу у їхньому детальному аналізуванні. Таке аналізування, результати якого повинні слугувати базою для оцінювання поточного рівня інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств, надає змогу визначити перелік чинників, які справляють найбільш істотний вплив на цей рівень, та, відповідно, здійснити диференціацію досліджуваних підприємств за окремими параметрами, які визначають ступінь їх поточних інвестиційних та інноваційних можливостей.

Розглядаючи існуючі на сьогодні підходи до оцінювання інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств, можна виділити три основні такі підходи. Перший з підходів до оцінки інвестиційно-інноваційних можливостей підприємств, який викладено зокрема у роботах [1-3 та ін.], передбачає здійснення такого оцінювання на підставі аналізу окремих складових, що визначають такі можливості. Зокрема, щодо інвестиційного потенціалу, то його оцінку пропонують здійснювати насамперед за допомогою показників ліквідності, платоспроможності, рентабельності, ділової активності та фінансової надійності підприємства. За другим підходом до оцінки інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств, який викладено зокрема у працях [4, 5 та ін.], таку оцінку здійснюють на підставі підрахунку певного узагальненого (інтегрального) показника, який характеризує інвестиційно-інноваційні можливості підприємства. Третій підхід до оцінки інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства, який викладено зокрема у роботах [6, 7 та ін.], передбачає здійснення такої оцінки на підставі розрахунку раціональних обсягів інвестицій, які доцільно вкласти на цей момент у розвиток певного підприємства, зокрема у виробництво ним інноваційних видів продукції.

Постановка завдання. Метою цього дослідження є розроблення методичних засад аналізування впливу чинників на рівень інвестиційно-інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств. Досягнення поставленої мети зумовило потребу вирішення таких основних завдань: здійснення гру-

пування чинників інвестиційно-інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств; формування системи показників, які б давали змогу здійснювати кількісне оцінювання цих чинників; побудова загальної послідовності процесу дослідження чинників, які зумовлюють поточний рівень інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств; розроблення методичного підходу до аналізування міри впливу показників, які характеризують чинники інвестиційно-інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств, на рівень цього потенціалу.

Результати дослідження. Аналізування чинників, які впливають на поточний рівень інвестиційно-інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств, повинно, насамперед, забезпечувати вирішення таких завдань:

- виокремлення таких чинників та здійснення їхнього групування;
- формування системи показників, які б давали змогу здійснювати кількісне оцінювання цих чинників. При цьому очевидно, що така система показників може виступати як система часткових показників оцінювання поточного рівня інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств;
- аналізування динаміки показників кількісного оцінювання чинників, які впливають на рівень інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств, зіставлення їх значень за різними підприємствами та виявлення причин відхилень цих значень;
- аналізування міри впливу показників кількісного оцінювання чинників, які визначають рівень інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств, на величину цього рівня, та ранжування даних показників за мірою їх впливу.

Процес аналізування чинників поточного рівня інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства передбачає здійснення декількох етапів досліджень і повинен розпочинатися із збору потрібної для цього інформації і створення достатньо широкого масиву такої інформації, який охоплює внутрішню інформацію, що характеризує окремі аспекти діяльності певного підприємства, та зовнішню інформацію, яка характеризує зовнішнє щодо підприємства середовище.

Блок внутрішньої інформації, потрібної для аналізування чинників інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства, повинен містити три основні групи показників, а саме: показники виробничо-господарської діяльності підприємства, показники стану та ефективності використання виробничих ресурсів підприємства та показники, що характеризують продукцію підприємства. Блок зовнішньої інформації, потрібної для аналізування чинників інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства, також повинен містити три групи показників, а саме: показники, що характеризують загальні макроекономічні та регіональні тенденції розвитку економіки; показники, що характеризують товарні ринки та галузі, де працює або планує працювати підприємство; показники, що характеризують можливості ресурсного забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства.

На подальшому етапі процесу аналізування чинників інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства, на підставі отриманої інформації здійснюють групування основних чинників, які визначають рівень цього потенціалу. Ми пропонуємо поділити ці чинники на дві групи:

- чинники, які дають змогу реалізувати інвестиційно-інноваційний потенціал підприємства. Ці чинники охоплюють, зокрема, кадрове, організаційне, інформаційне, матеріально-технічне та фінансове забезпечення реалізації цього потенціалу. Аналіз цих видів ресурсного забезпечення повинен виявити рівень інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства, який вони можуть забезпечити у теперішньому стані, визначити диспропорції між ними та можливу потребу у нарощуванні їх обсягів;
- чинники, які формують інвестиційно-інноваційний потенціал підприємства. До них доцільно віднести: чинники, які характеризують продукцію, яку виготовляє або планує виготовляти підприємство; чинники, що характеризують стан майна підприємства; чинники, що характеризують можливості підприємства виробляти інноваційну продукцію; чинники, що характеризують ризик інвестиційної діяльності підприємства; чинники, що характеризують державну підтримку інвестиційно-інноваційної діяльності у країні чи регіоні.

Аналіз чинників, які формують інвестиційно-інноваційний потенціал підприємства, повинен у підсумку надати висновок про міру впливу кожного з цих чинників на рівень цього потенціалу та, відповідно, обрати шляхом ранжування міри цього впливу ті чинники, вплив яких є найвизначальнішим. Складність аналізу чинників, які дають змогу реалізувати інвестиційно-інноваційний потенціал підприємства, та тих, які його формують, зумовлена серед іншого тим, що цих чинників є досить багато і за деякими з них важливо дати їх формалізований опис.

На подальшому етапі аналізування чинників, які впливають на поточний рівень інвестиційно-інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств, потрібно розробити систему показників, застосування яких дало б змогу кількісно оцінити ці чинники за кожною їх групою. Зокрема, стосовно чинників, які дають змогу реалізувати інвестиційно-інноваційний потенціал підприємства, здійснити їх кількісне оцінювання можна за допомогою таких показників:

- для оцінювання рівня кадрового забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства: кількість фахівців у галузі інвестиційного та інноваційного менеджменту, які працюють на підприємстві на цей час, та їх частка у загальній кількості працівників підприємства; кількість та частка працівників підприємства з вищою освітою (зокрема з науковим ступенем); кількість та частка працівників підприємства, що мають запатентовані винаходи, авторські свідоцтва та інші підтверджені права на інтелектуальну власність; кількість та частка працівників підприємства, які запропонували успішні раціоналізаторські пропозиції; кількість позаштатних працівників, які працюють на замовлення підприємства (згідно з цивільно-правовими договорами) над розробленням нововведень;
- для оцінювання рівня організаційного та інформаційного забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства: кількість працівників підприємства, які здійснюють управління його інвестиційною та інноваційною діяльністю; трудомісткість управління інвестиційною та інноваційною діяльністю підприємства у людино-годинах; частка управлінських рішень у сфері управління інвестиційною та інноваційною діяльністю у загальній кількості управлінських рішень на підприємстві; кількість структурних підрозділів, які займаються управлінням інвестиційною та інноваційною діяльністю підприємств; наявність організаційної структури управління інвестиційною діяльністю підприємства; наявність організаційної структури управління інно-

ваційною діяльністю підприємства; наявність інформаційної системи управління інвестиційною діяльністю підприємства; наявність інформаційної системи управління інноваційною діяльністю підприємства; кількість патентів (свідоцтв), якими володіє підприємство; кількість нововведень, інформацію про які має підприємство;

- для оцінювання рівня матеріально-технічного забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства: частка прогресивних видів матеріальних ресурсів у загальному обсязі матеріальних витрат; балансова вартість основних засобів, що беруть участь у розробленні нововведень; наявність науково-дослідних лабораторій; площа науково-дослідних лабораторій;
- для оцінювання рівня фінансового забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства: величина нерозподіленого прибутку підприємства; величина чистого прибутку підприємства; величина річних амортизаційних відрахувань; прибутковість сукупних активів підприємства; ставка банківського процента за користування кредитом; прогнозна ставка дивідендів за акціями підприємства, за якої інвестори погодяться їх купувати.

Що стосується чинників, які формують поточний рівень інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства, то здійснити їх кількісне оцінювання можна за допомогою таких показників:

- для чинників, що характеризують продукцію підприємства: середній рівень витрат на виробництво 1 грн товарної продукції; середня прибутковість реалізації продукції; середній рівень капіталомісткості продукції; середня величина коефіцієнта еластичності попиту за ціною; середня величина незадоволеного попиту на продукцію підприємства у відсотках до обсягу товарної продукції;
- для чинників, що характеризують стан майна підприємства: балансова вартість активів підприємства та їх складових; рівень зносу основних засобів; середня тривалість експлуатації основних засобів; частка первісної вартості основних засобів з рівнем зносу більше 80 %; частка вартості морально застарілих основних засобів у їх загальній первісній вартості;
- для чинників, що характеризують можливості підприємства виробляти інноваційну продукцію: частка інноваційної продукції у загальній вартості продукції, яку виготовляє підприємство; частка прогресивних технологічних процесів, застосовуваних на підприємстві, за вартістю виробленої за допомогою них продукції; частка морально застарілих та низькоприбуткових видів продукції у загальній вартості виробленої підприємством продукції;
- для чинників, що характеризують ризик інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства: частка успішних інвестиційних проектів, які було реалізовано підприємством протягом звітнього року; частка успішних інноваційних проектів, які було реалізовано підприємством протягом звітнього року; частка інвестицій, вкладених протягом останнього періоду в інвестиційні проекти підприємства, що виявилися успішними, у загальному обсязі інвестицій, вкладених у це підприємство протягом цього періоду;
- для чинників, що характеризують державну підтримку інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства: величина інвестиційних витрат, віднесених на валові витрати підприємства у звітному році; величина податкових пільг з податку на прибуток підприємства для інноваційних проектів у звітному році; величина податкових пільг з ПДВ та ввізного мита для інноваційних проектів у звітному році.

Наступним етапом процесу аналізування чинників, що впливають на поточний рівень інвестиційно-інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств, є аналізування міри впливу показників, які характеризують ці

чинники, на рівень цього потенціалу. При цьому ми пропонуємо певну послідовність процедури аналізування міри такого впливу:

1. Обирають результуючі показники впливу. Як такі показники доцільно обрати кінцеві показники інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства, припускаючи при цьому, що їх значення за більшістю підприємств у середньому пропорційні поточному рівню їх інвестиційного та інноваційного потенціалу. Зокрема, як узагальнені показники можна взяти обсяг інвестицій, вкладених у підприємство протягом звітного періоду, та обсяг виготовленої ними інноваційної продукції за цей період.

2. Обирають найістотніші показники-фактори, що характеризують чинники, які впливають на поточний рівень інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства.

3. Як результуючі показники, так і показники-фактори ранжують за рівнем їх значень на підставі вибірки за декількома підприємствами галузі та поділяють на групи, наприклад, – із низьким рівнем, середнім рівнем, високим рівнем.

4. Відбувається попарне зіставлення показників-факторів та результуючих показників. Внаслідок цього визначається кількість збігів рівня показника-фактора з рівнем результуючого показника. Чим більше є таких збігів, тим більшою є міра впливу даного показника-фактора на даний результуючий показник. Отже, за цих умов мірою такого впливу може бути відношення фактичної кількості збігів відповідних рівнів значень показника-фактора та результуючого показника до максимально можливої кількості таких збігів.

5. Здійснюють ранжування показників-факторів за їх впливом на рівень поточного інвестиційного та інноваційного потенціалу підприємства, а також ранжування підприємств за ступенем використання їх поточного інвестиційно-інноваційного потенціалу.

Висновки. Використовуючи запропонований підхід, здійснено аналізування впливу чинників на поточний рівень інвестиційного потенціалу декількох машинобудівних підприємств Західного регіону України. Виконане дослідження показало, що найбільший вплив на поточний рівень інвестиційного потенціалу досліджуваних машинобудівних підприємств справляють два чинника, а саме: показник середньорічної вартості сукупних активів підприємства за підсумком балансу та показник прибутковості реалізованої продукції. У той же рівень фінансової стійкості машинобудівних підприємств, який характеризується коефіцієнтами автономії та покриття, не справляє істотного впливу на обсяги інвестицій, які вкладаються у них.

Також у цьому дослідженні апробовано розроблений підхід до аналізування впливу чинників на поточний рівень інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств на прикладі аналізування такого впливу на інноваційний потенціал декількох машинобудівних підприємств Західного регіону України. Здійснені дослідження показали, що найбільший вплив на поточний рівень інноваційного потенціалу досліджуваних машинобудівних підприємств справляють три чинники, а саме: кількість працівників підприємства з вищою освітою; кількість працівників підприємства, котрі запропонували успішні раціоналізаторські пропозиції, та балансова вартість основ-

них засобів, що беруть участь у розробленні нововведень. У той же середній рівень прибутковості продукції підприємств та показник частки успішних інноваційних проектів, здійснених ними, не справляє істотного впливу на обсяги реалізації цими підприємствами інноваційної продукції.

Подальше дослідження проблеми аналізування чинників інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств потрібно здійснювати у напрямку побудови інтегрального показника його оцінювання, який враховував би одночасну дію усіх основних чинників, які справляють вплив на рівень інвестиційно-інноваційних можливостей підприємств.

Література

1. **Провайдинг інновацій** : підручник / за ред. М.П. Денисенко. – К. : Вид-во "Професіонал", 2008. – 448 с.
2. **Бланк И.А.** Инвестиционный менеджмент. – К. : Вид-во "Ника-Центр, 2001. – 448 с.
3. **Майорова Т.В.** Інвестиційна діяльність : навч. посібн. – К. : Вид-во ЦУЛ, 2003. – 376 с.
4. **Ізмайлова К.В.** Фінансовий аналіз : навч. посібн. – К. : Вид-во МАУП, 2001. – 152 с.
5. **Маляр Ю.М., Рубан Т.Е.** Удосконалення методики оцінки фінансового стану підприємства на основі використання інтегрального показника // Актуальні проблеми економічного та соціального розвитку виробничої сфери. – Донецьк : Вид-во Донецький національний технічний університет, 2006. – С. 191-197.
6. **Ємельянов О.Ю.** Планування та регулювання інвестиційної діяльності підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук. – Львів, 2002. – 24 с.
7. **Сегедій О.М.** Інформаційна база аналізу інвестиційної привабливості підприємства // Актуальні проблеми економічного та соціального розвитку виробничої сфери. – Донецьк : Вид-во Донецький національний технічний університет, 2006. – С. 243-244.

Гришко В.А. Исследование факторов инвестиционно-инновационного потенциала машиностроительных предприятий

Выполнено группирование факторов инвестиционно-инновационного потенциала машиностроительных предприятий. Сформирована система показателей количественного оценивания этих факторов. Построена общая последовательность процесса исследования факторов, которые определяют текущий уровень инвестиционно-инновационного потенциала предприятий. Разработан методический подход к анализу влияния меры влияния показателей, которые характеризуют факторы инвестиционно-инновационного потенциала машиностроительных предприятий на уровень этого потенциала.

Ключевые слова: инвестиции, инновации, потенциал предприятия, факторы влияния, машиностроительные предприятия.

Gryshko V.A. Investment-innovative potential factors research of machine-building enterprises

The groupment of factors of investment-innovative potential of machine-building enterprises is conducted. The system of indexes of quantitative evaluation of these factors is formed. The general is built to the sequence of process of research of factors which predetermine the current level of investment-innovative potential of enterprises. Methodical approach is developed to the analysis of measure of influencing of indexes which characterize the factors of investment-innovative potential of machine-building enterprises, on the level of this potential.

Keywords: investments, innovations, potential of enterprise, factors of influencing, of machine-building enterprises.